MOTERIS

MĖNESINIS, VISUOMENĖS, KULTŪROS, MOTERIMS SKIRIAMAS LAIKRAŠTIS

1920

Metai 1 | Redakcijos ir Administracijos adresas: Vilnius, Kranto g-vė Nr 20, b. 3. Redakcija atdara nuo 9—11 val. | Numeris 1

Draug su kultūros plėtote eina moters pribrendimas visuomenės, kultūros, politikos darbui. Jei ji šiandien ne pilnai tinka aktingai darbuotei, tai nėra jos kaltė, tik amžiais auginto despotizmo padaras. Vienok padaryti perversmę žmonių galvojimuos nėra lengva. Pačiai moteriai teko traukyti pančius, eiti, šaukti, melsti atodairos. Daugelis jos neklausė, daugelis šypsojos ir matė joj vien lelę, neduodami nei žmogaus vardo, nei prasmės. Bet įgimto patvarumo vedama kovojo su slėgtinais veiksmais ir darė tai, ką mokėjo, ką sugebėjo.

Lietuvos moters iš gilios senovės skirias nuo kitų šalių moterų savo turiningumu, orientuote, rimtumu.

Iniciatyvos taip pat pakanka, tik trūksta išsilavinimo. Jei Lietuvos moters veik visur ir visumet ėjo greta su vyrais, tai besikuriančioj valstybej taip pat negali atsilikt. Steigiamasis Seimas pripažino lygių teisių visiems piliečiams be skirtumo lyčių. Tačiau to maža. Dar reikia tas pilietines teises gerai pažinti ir sugebėti apsaugoti, o tam reikalingas moterims mokslas ir vispusiškas lavinimos. Dar reikia susipažint su viso pasaulio moterų darbuote, kad reikalui ištikus, sektųsi bendrai su jomis ginti moterų teises. Be to duotąsias teises reikia pritaikint gyvenimui ir pagaliau įgyvendint.

Daug mums turi padėti pačių tvarkomas laikraštis. Jame visos be skirtumų reiškim savo mintis, norus, palieskim visas skaudamąsias vietas ir jas gydykim, o tuo būdu prisirenksim būti tikros pilietės, moterys, motinos.

Lietuvos moters, mes turim sudaryt vieną, gyvą, tvirtą pajėgą, turim atsiliept i kiekvieną tautos šauksmą, nes nuo to priklausys ateities gerovė.

Laikraštis „Moteris" parodys, kiek mes esam susipratusios ir kiek mes esam savo ir tautos būtimi susirūpinusios.

Tad nesnauskime!

Redakcija.

Tarptautinis Moterų Kongresas Genevoje.

Pasaulinis karas ir revoliucijos sugriovė visa, kas sena, ir žmonija ėmė iš nauja augti. Moterų darbuotei prasivėrė laimėjimams kelias. Tad ir Tarptautinis Moterų Kongresas Genevoj š. m. birželio 6—12 d. be tiesioginio tikslo nustatyti darbuotei planą, pažvelgti kur reikia darbo, koyos, padaryti atatinkamų nutarimų, susirinko pasidžiaugti laimėjimais. Todel jis atrodė toks iškilmingas nepaprastas. Kongrese dalyvavo 31 tautos moterų atstovės, tarp jų ir Lietuvos Valstybės atstovė, Seimo Narys G. Petkevičaitė ir dvi L. K. M, Draugijos M. Ambraziejūtė ir M. Andziulyte ir pirmą kartą Rytų atstovės. Kongresas prasidėjo pamaldomis Kalvinų katedroje, kurių metu anglė pastorė Maud Royden sakė du pamokslu — pirmą prancūzų kalba, paskui anglų. Pirmu pamokslu ji reiškė vilties ir pasitikėjimo, kad ne vien Kalvino miestas, bet ir platus pasaulis patvirtins To įstatymą, Kurs pasakė: „Nebėra nei vyro, nei moters, nei pono, nei vergo—visi sujungti Kristuje".

Antruoju pamokslu ji išrodinėjo, jog viso pasaulio valstybės del to taip buvo sugedusios, taip daug turėjo kovoti, kad jos nustūmė moterį nuo valstybės kūrimo darbo. Dabar, moteris, įgijusi teisės, turi sukurti naują pasaulį, kur visi būtų lygūs, kur visi būtų broliai.

Miss Maud Royden — įžymiausioji moteris pamokslininkė, kalbėjo gražiai, skambiai, visiems klausytojams darė daug gero įspūdžio.

Kongresą atidarė Moterų Tautų Sąjungos pirmininkė Chapman Catt. Po atidarymo ėjo pasveikinimai ir kalbos. Kalbėjo Genevos Miesto Tarybos pirmininkas: sveikindamas miesto vardu ir pažymėdamas, jog Šveicarų moterys del to neturi teisių, kad Šveicarų žmonės esą tam priešingi. Šveicarai tik tuo-

"LIETUVAITĖ" – 1910 METAI

Redakcijos žodis išleidžiant pirmąjį lietuvių moterų laikraštį

Gyvenimas galima prilyginti naujam upeliui, kurs, plaukdamas ir grauždamasis be paliaubos, daug žemėje paslėptų daiktų aikštėn išgraužia, kurs kai kada visiškai naują vagą prasigraužia. Taip lygiai ir gyvenimas daro: metai po metais, amžiai po amžiais atneša kaskart naujus reikalavimus, užduoda žmonėms naujus klausimus, o kai kada, prarečiai prasimuša visiškai nauja srovė.

Pirma kelių dešimtų metų moterims, užvis lietuvėms, nei sapnuote nesisapnavo moterų laikraštis: niekas nejuto jo reikalingumo.

Kadangi visiems, kurie iki šiol buvo pavergti ir prispausti, neteisybė įėdė iki gyvo kaulo, kadangi tie visi susiprato pareikalauti savo teisių, – atėjo laikas ir mums, moterims, prie jųjų prisidėti. Kas gi nemato ir nežino, kaip visur, visose gyvenimo šakose esame pažemintos ir paniekintos.

Kai kurios mūsų seserys, išvydusios ir suskaičiusios moterų vargus ir paniekinimus, jau seniai pradėjo išmėtinėti žmonijai neteisybes ir rūpintis savo buities pagerinimu.

Bet tokiuose atsitikimuose, kovos mete, per apsirikimą ar per apakimą tankiai griebiasi žmogus už netikusių ginklų ir be jokio skirtumo daužo, griauna, naikina visą, net brangius ir branginamus dalykus. Taip atsitiko ir su daugeliu mūsų seserų – moterų, pradėjusių kovą už savo gerovę.

Kai kurios, matydamos savo pažeminimą ir labai užgautos tuomi, pradėjo gėdintis net savo prigimties, gėdintis to, kad yra moterimi, ne vyru ir įsigeidė pilnai susilyginti su vyrais.

Kadangi silpnosios vyrų pusės lengviau pasisavinamos, tas todėl ir pasisavino. Išsižadėjo jos gėdos, nes mat, vyrai mažiau gėdingi, o daugelis jųjų visiškai begėdžiai; toliau išsižadėjo švelnumo, lipšnumo ir to viso, kas iki šiol buvo, yra ir bus mūsų galybe, by tik būti pranašenėmis vyrui; o dar kitos panorėjo visiškai išsinerti iš savo kailio: ėmė plaukus kirpti, vyrų rūbus dėvėti, papirosus rūkyti, šnapsą siurbti ir t. t.

Kai kurios, net ir mūsų lietuvaičių, ypač aukštesnius mokslus einančių, tokiomis baidyklėmis pavirto.

Mes, Lietuvos moterys, šio laikraščio įkūrėjos, neseksime anų moterų pėdomis ir nesivysime jų idealų.

Mūsų skaitytojos čia ras žinių, apie dorą ir visuomenės gyvenimą, apie moterų veikimą ir jų nutarimus savo buities pagerinimui, idant žinodamos, kas kitur daroma ir mes, sulig mūsų išgalių ir aplinkybių veiktumėme.

O užvis daugiau rašysime apie čionykštį mūsų gyvenimą, apie kasdieninius reikalus, apie namų tvarką, apie švarą apie tai, kaip užlaikyti namus dėl išsaugojimo nuo daug ligų kylančių iš nešvarumo ir apsileidimo.

Šalia to bus paduodamos žinios apie vaikų auklėjimą; koksai tas išauklėjimas privalo būti, kaip privalo būti vedamas, kad galėtų vaikus gerai paruošti gyvenimui, kad jie būtų dorais, dievobaimingais , gerais savo tėvynės sūnumis ir tvirtais jos gynėjais.

Taip pat neužmiršime ir moterų ūkio, talpinsime patarimus apie daržovių ir gyvulių auginimą, apie užaugusių žemės vaisių gerą, naudingą suvartojimą, idant neitų jų tiek perniek, kaip dabar pas mus yra.

Trumpai tariant, šio laikraščio skaitytojos ras įvairių žinių ir patarimų moterims reikalingų ir naudingų.

Laikraštis mūsų gadynėje yra labai svarbus įrankis ir ginklas, kurio stveriasi visi luomai, visos partijos ir partijėlės savo reikalų apgynimui, savo sumanymų įgyvendinimui.

Nenuostabu tatai, kad mes, Lietuvos moterys, didžioji mūsų tautos dalis, turėsime nors vieną laikraštį, mūsų reikalais, mūsų klausimais užsiimantį.

Moterų klausimas šiandien yra begaliniai svarbus ir neatskiriamas nuo visuotinų doros klausimų. Kokią vietą moteris draugijoje užims; kokios jai teisės priklausys; kokias ji priedermes pildys; nuo to viso labai priguls visuomenės dorumas ir gerovė. Todėl, kam tik rūpi visuomenės labas, tas negali abejotinai žiūrėti į moterų judėjimą, – tas privalo užjausti mus noru, žodžiu ir darbu.

Ypač moteris maloniai kviečiame į darbą, prašome neapleisti mūsų pradėtame darbe, šelpti mus žiniomis, laikraščio prenumeravimu ir jo platinimu, atsiminkime, jog šio darbo nepasisekimas parodys mūsų pačių, moterų, netikrumą, apsileidimą ir tuomi pačios pasižeminsime.

Kas gi kitas apie mus pasirūpins, jei ne mes pačios? Kas gi taip gerai žino ir taip gyvai atjaučia mūsų vargus, jei ne mes pačios? Pagaliau, iki atsidėsime ant kitų, ant vyrų, kaip iki šiol būdavo, – tai mus kaip laikė už lėles, pasigailėjimo ir paniekinimo vertas, taip ir laikys.

Pasaulyje niekas nieko gero neduoda dovanai: per darbą ir triūsą, su Dievo pagalba, viskas pasiekiama, viskas pergalima.

Pasitikėjusios, todėl, mūsų idealo – sumanymo šventumu, darbo vaisingumu ir visuomenės prijautimu, žengiame į skaistesnę ateitį.

("Lietuvaitė" ėjo iki Pirmojo pasaulinio karo. 1920 m. Liet. Kat. Moterų Dr-ja pradėjo leisti "Moterį".)